

Versterking NME & Eco-Schools

Dit document biedt een voorstel om te komen van ad hoc-inspanningen op het gebied van NME naar een structurele inbedding van duurzaamheid op Nederlandse scholen en daarmee de positie van NME te versterken. Het voorstel speelt in op de vraag van diverse NME-centra om de regionale positie van NME te versterken aan de hand van een rol in het programma Eco-Schools.

NME wordt (vaak) fragmentarisch ingevuld

Landelijk wordt natuur- en milieueducatie (NME) door veel partijen aangeboden en het aanbod is enorm. Op ieder thema en ieder lesniveau is er een schier eindeloze hoeveelheid aan lesbrieven, leskisten, lesmaterialen, lesactiviteiten en locaties. Zoveel zelfs dat scholen vaak door de bomen het bos niet meer zien en dat de inspanningen die de scholen doen fragmentarisch zijn: dit jaar een afvallesje, volgend jaar een waterles en daarnaast enkele vaste onderdelen zoals de Boomfeestdag, de Dag van de Duurzaamheid, de Opschoondag van Nederland Schoon, Warmetruiendag of schooltuinieren. Ook de relatie tussen NME-centra en scholen is daardoor vaak fragmentarisch.

Eco-Schools – kapstok en structuur voor integrale verduurzaming

Sommige scholen weten structuur aan te brengen in hun duurzaamheidsinspanningen. In Nederland hebben inmiddels 113 scholen er daarbij voor gekozen om zich te laten certificeren met de Groene Vlag van Eco-Schools. Dit is het internationale, door de Verenigde Naties erkende keurmerk voor duurzame scholen, waaraan wereldwijd bijna 50.000 scholen uit 62 landen verbonden zijn. In Nederland richt het programma zich op het PO, VO en MBO.

In het Eco-Schoolsprogramma doorlopen scholen in zeven stappen de weg naar de Groene Vlag. De kern van Eco-Schools is 'student-led change': de leerlingen in het Eco-team realiseren zelf de duurzame verandering, uiteraard ondersteund door hun leraren, conciërge en management. Aan de hand van de Eco-scan bepalen zij de thema's die ze oppakken en ontwikkelen zij hun eigen maatregelen en activiteiten. Na monitoring en evaluatie van de resultaten gaan ze verder: in stap 5 wordt ook de koppeling gelegd met de verduurzaming van het curriculum, opdat de verandering blijvend is. Tot slot start de school de samenwerking op met de ouders en de omgeving middels stap 6 en 7.

De procesbenadering van Eco-Schools zorgt ervoor dat afzonderlijke projecten onder één vlag worden gebracht. Het Zevenstappenplan en de tien thema's bieden een duidelijke structuur en een kapstok voor duurzaamheid op school.

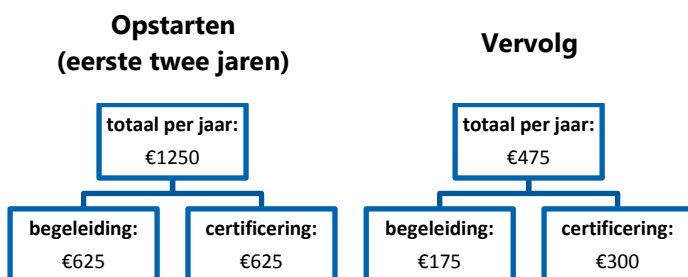
Figuur 1: De structuur van Eco-Schools bestaat uit zeven stappen en tien thema's. Scholen kiezen zelf met welke (twee of drie, of tien!) thema's ze aan de slag gaan.

Begeleiding en certificering

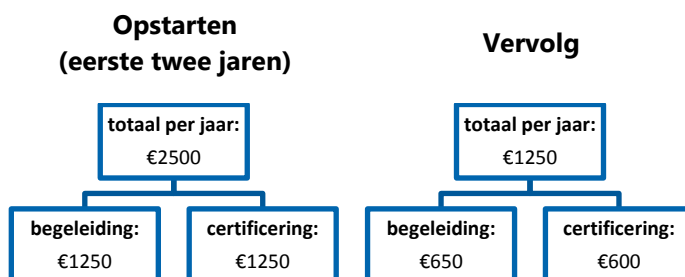
Iedere school die deelneemt aan Eco-Schools wordt daarbij begeleid door een vaste begeleider. Momenteel zijn er zes vaste begeleiders (accountmanagers) in functie. De certificering met het Bronzen certificaat, het Zilveren certificaat en de Groene Vlag (zie Figuur 1) aan de hand van audits wordt gedaan door Eco-Schools Nederland. Iedere auditor begeleidt zelf ook scholen, om ervoor te zorgen dat de auditor genoeg gevoel bij de praktijk heeft (uiteraard niet de scholen die hij of zij zelf audit).

De kosten die zijn verbonden aan deelname aan Eco-Schools zijn in onderstaande figuur opgesplitst in de twee kostenposten 'begeleiding' en 'certificering'. In de kosten voor certificering zijn ook externe posten opgenomen, zoals de ontwikkeling en aanschaf van instrumenten en producten, het organiseren van kennis- en inspiratiedagen, het samenstellen van nieuwsbrieven, het bijhouden van de website, licentiekosten aan Eco-Schools International, een jaarlijkse, internationale bijeenkomst en programmamanagement.

Kosten Primair onderwijs (PO)

Kosten Voorgezet onderwijs (VO) / Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

Versterking positie NME aan de hand van Eco-Schools

Eco-Schools is in Nederland flink aan het groeien. Steeds meer NME-centra zien daarin ook een rol voor zichzelf weggelegd en wij als Eco-Schools Nederland delen die visie. Het biedt kansen om contacten met de scholen te intensiveren en om samen invulling te geven aan lokaal, gemeentelijke beleid. Hieronder lichten we diverse opties toe van hoe een samenwerking tussen Eco-Schools Nederland en lokale NME-centra eruit zou kunnen zien.

1. NME-centrum als betaald begeleider (toekomstige referentie: ANMEC?)

Indien een NME-centrum de begeleiding van een school op zich neemt, is ze verantwoordelijk voor de voortgang van de school. Het budget dat voor begeleiding is gereserveerd, komt dan beschikbaar voor het NME-centrum. Dit geld is afkomstig van de school zelf of van een andere partij die bereid is te financieren (gemeente, provincie, bedrijf).

2. NME-centrum als onbetaald begeleider (toekomstige referentie: NME Haarlem?)

Sommige NME-centra geven aan de begeleiding van scholen in hun huidige werkzaamheden te kunnen inbedden. Indien er geen extra financiering nodig is voor de begeleiding van een school, dan kan dit als een fikse korting (50%) aan de school worden aangeboden, omdat de kosten voor begeleiding wegvallen (zie de figuur). Deelname wordt zo een stuk laagdrempeliger voor scholen.

3. NME-centrum als ondersteuning voor de invulling van Eco-Schools (referentie: NME Den Haag)

Indien een NME-centrum graag verbonden is aan het Eco-Schoolsproces van een school, maar daarin geen formele verantwoordelijkheid wil hebben, dan is dat ook mogelijk. Het NME-centrum volgt de school en helpt bij de invulling van het stappenplan dat de school doorloopt, bijvoorbeeld met behulp van de eigen NME-instrumenten.

Voordelen

De schrijvers van dit document zien veel voordelen en een win-win-win-situatie. We zetten de voordelen hieronder uiteen. De nadelen ontbreken, want wij hebben ze (nog) niet kunnen verzinnen!

Voordelen voor de school

- Als de begeleider dichtbij woont en werkt, is de reistijd korter en kan de begeleider vaker langskomen.
- Als de begeleider dichtbij woont en werkt, kent deze de regionale ontwikkelingen en partijen beter, waardoor daarop kan worden aangesloten. Het NME-centrum is bijvoorbeeld goed op de hoogte van subsidieregelingen bij gemeente, provincie en fondsen.
- Het NME-centrum is niet alleen begeleider, maar heeft ook een aanbod dat gebruikt kan worden voor de invulling van het programma.

Voordelen voor het NME-centrum

- Er ontstaat een hechte relatie met de scholen in de regio en daarmee wordt de positie van het NME-centrum versterkt.
- De hechte relatie met de school zal gebruik, verhuur en/of verkoop van leermaterialen bevorderen.
- Eco-Schools biedt een aanleiding om ook het contact met middelbare scholen (weer) te versterken.
- Het NME-centrum kan er geld aan verdienen.
- De tien thema's van Eco-Schools zijn zo divers, dat er altijd wel kan worden aangesloten op regionale beleidsthema's. Dit versterkt de relatie met de gemeente en/of de provincie.

Voordelen voor Eco-Schools Nederland

- NME-ers hebben vaak een andere achtergrond dan wijzelf; zij zullen de inhoud van het programma verrijken.
- Ook scholen in minder centraal gelegen delen van het land kunnen worden bediend (wij werken vanuit Utrecht).
- Er ontstaan regionaal platforms die bekendheid geven aan Eco-Schools, waardoor aanwas van scholen toeneemt.
- Grotere bekendheid en deelname maakt het mogelijk om betere afspraken te maken met overheden en bedrijven.

Landelijke uitwisseling van kennis en ervaring NME & Eco-Schools

Wij kunnen ons voorstellen dat, indien er meer NME-centra een rol gaan spelen in het Eco-Schoolsproces, landelijke uitwisseling van kennis en ervaring waardevol zal zijn. Daarvoor zouden we bijeenkomst kunnen organiseren, waarbij ook niet-actieve, maar geïnteresseerde NME-centra kunnen aansluiten. De bijeenkomsten kunnen landelijk of regionaal zijn, afhankelijk van de interesse. Met het huidige team van Eco-Schools wordt al twee keer per jaar een dergelijk overleg gevoerd om elkaar scherp te houden en ervaringen te delen. Op deze manier wordt de expertise van begeleiders bevorderd, door onderlinge uitwisseling en het behandelen van landelijke ontwikkelingen en vraagstukken. Op basis van die gesprekken worden ook handleidingen voor scholen ontwikkeld, waarin de tips & trucs van afzonderlijke begeleiders worden gebundeld.

Workshop NME & Eco-Schools

Op dinsdagmiddag 20 september van 13:30 tot circa 15:30 uur wordt er door GDO en Eco-Schools Nederland over dit onderwerp een workshop georganiseerd bij duurzaamheidscentrum Weizigt in Dordrecht (voorafgaand is er een bijeenkomst van de themawerkgroep NME & Energie). Wilt u ook deelnemen? Meld u dan aan bij Anna Vanderveen (vanderveen@eco-schools.nl; 06-57353704) of neem contact op voor meer informatie.